

35. Short D. J. How to Integrate Content and Language Learning Effectively for English Language Learners. Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education, 2017. Vol. 13 (7b), pp. 4237-4260. doi.org/10.12973/eurasia.2017.00806a
36. Snow M. A. Content-Based Second/Foreign-Language Instruction. The Encyclopedia of Applied Linguistics, 2012. Vol. 1. pp. 1-7.
37. Stoller F. L. Content-based instruction: A shell for language teaching or a framework for strategic language and content learning? Proc. of the 36th Annual TESOL Convention, Salt Lake City, UT, 2002. URL: <http://www.carla.umn.edu/cobaltt/modules/strategies/Stoller2002/READING1/stoller2002.htm>
38. Stoller F. L., Fitzsimmons-Doolan S. Content-based instruction. Encyclopedia of language and education, 2008. Vol. 4, pp. 59-70.
39. Swain M. Communicative competence: Some roles of comprehensible input and output in its development. In S. Gass & C. Madden (Eds.) Input in second language acquisition (pp. 235–256). Rowley, MA: Newbury House, 1985. 473 p.
40. Tarnopolsky O. Content-Based Instruction, CLIL, and Immersion in Teaching ESP at Tertiary Schools in Non-English-Speaking Countries. Journal of ELT and Applied Linguistics (JELTAL), 2013. Vol. 1 (1), pp. 1–11.
41. Tzoannopoulou M. Rethinking ESP: Integrating Content and Language in the University Classroom. Procedia – Social and Behavioral Sciences, 2015. Vol. 173, pp. 149-153. doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.02.045
42. Ullman M. History and geography through French: CLIL in a UK secondary school. In J. Masih (Ed.) Learning through a foreign language: models, methods and outcomes. (pp. 96-105) London, CILT, 1999. 158 p.
43. Van de Craen P., Mondt K., Allain L., Gao Y. B. Why and how CLIL works. An outline for a CLIL theory. CLIL Special Issue 2, 2007. Vol. 16 (3), pp. 70-78.
44. Widening Our Horizons: Report of the Review of the Teaching of Modern Languages in Higher Education. Australian Government Publishing Service, 1991. T. 1. 664 p.
45. Wolff D. Integrating language and content in the language classroom: Are transfer of knowledge and of language ensured? Asp, 2003. Vol. 41–42, pp. 35-46.
46. Wolff D. Approaching CLIL. In D. Marsh (Coord.) The CLIL quality matrix. (pp. 10-26) Central workshop report, 2005. 31 p. URL: http://www.ecml.at/mtp2/CLILmatrix/pdf/wsrepD3E2005_6.pdf УДК 378.091.33:811.111'276.5

УДК 378:373.3.091.12.011.3-051:811.161.2'374]:004.032.6
DOI 10.25128/2415-3605.22.1.21

ГАЛИНА ОДИНЦОВА

ORCID ID 0000-0003-0808-1522
odyntsova@ukr.net

кандидат філологічних наук, доцент
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль

ВИКОРИСТАННЯ ВУОД-ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ УДОСКОНАЛЕННЯ ЛЕКСИКОГРАФІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Окреслено важливість упровадження інноваційних освітніх технологій у практику закладів вищої освіти. З'ясовано сутність понять «мобільне навчання», «ВУОД-технологія». Відзначено, що створення мобільного освітнього середовища належить до компетентісно орієнтованих технологій. Охарактеризовано переваги мобільного навчання стосовно інших інноваційних технологій. Проаналізовано зміст і структуру поняття «лексикографічна компетентність» у науково-педагогічній літературі, запропоновано власне тлумачення цього терміна. Виділено компоненти лексикографічної компетентності: лексикографічні знання (знання типів словників і їхнього призначення, принципів побудови словникової статті, основних праць із лексикографії та їхніх авторів тощо); лексикографічні вміння (уміння користуватися словниками різних типів; знаходити і вилучати необхідну інформацію; збагачувати лексикографічний портрет слова граматичною та стилістичною інформацією, яка міститься у примітках, скороченнях й ін.); лексикографічні навички (робота зі збирання

лексикографічного матеріалу, його обробки й укладання словників, довідників тощо). Вказано на особливості електронних словників і їхні переваги над паперовими аналогами. Наведено сайти лінгвістичних порталів та електронні адреси словників різних типів і призначення, рекомендованих для фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи. Запропоновано перелік найуживаніших е-словників для аудиторного виконання вправ і завдань з курсу «Сучасна українська мова з практикумом» з використанням BYOD-технології в поєднанні з технологією QR-кодування.

Ключові слова: BYOD-технологія, мобільне навчання, мобільні засоби, QR-код, лексикографічна компетентність, електронний словник.

HALYNA ODYNTSOVA

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
2 Maksym Kryvonis Str., Ternopil

APPLICATION OF THE “BYOD” TECHNIQUE FOR DEVELOPMENT OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS’ LEXICOGRAPHICAL COMPETENCE

The importance of introducing innovative educational techniques in higher education institutions has been outlined. The essence of notions “mobile learning” and “BYOD technique” has been investigated: mobile learning is considered as a type of electronic learning when mobile devices are used with didactic purpose; the particular feature of BYOD technology is the use of personal smartphones, tablets, laptops, etc. by the participants of educational process as means of mobile learning. It has been outlined, that creation of mobile educational environment refers to competency-oriented techniques. The advantages of mobile learning over other innovative techniques have been characterized.

The essence and structure of the notion of “lexicographical competency” in scientific and pedagogical literature have been analysed, author’s own interpretation of this term has been suggested, which stands for natural unity of lexicographical knowledge, abilities and skills of reproductive and creative information search activity while working with dictionaries and reference sources. The following components of lexicographical competence have been distinguished: lexicographical knowledge (awareness of types of dictionaries, principles of dictionary article structuring, major works concerning lexicography and their authors, etc.); lexicographical routines (ability to use dictionaries of different types; to find and highlight the necessary information; to enrich lexicographical description of word with grammatical and stylistic information, which is contained in remarks and abbreviations, etc.); lexicographical skills (collecting and processing lexicographical material, compiling dictionaries and reference books, etc.).

The peculiarities of electronic dictionaries and their advantages over paper ones have been emphasized (large amount of information due to hyperlinks; multimedia applications; effective search system; constant updating of current information, etc.). Linguistic portals, websites and links of different types and purposes have been provided as a recommendation for professional preparation of future primary school teachers. A list of the most popular e-dictionaries has been proposed for in-class usage and performing tasks while studying the course “Modern Ukrainian Language with Workshops” using the BYOD technology combined with the technology of QR-coding.

Keywords: BYOD-technology, mobile learning, mobile devices, QR-code, lexicographical competence, electronic dictionary.

Реалізація Державного стандарту початкової освіти, запровадження компетентнісного підходу та інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес початкової школи вимагають нових форм, методів і засобів підготовки майбутніх педагогів. Враховуючи освітні інновації, методичний інструментарій вищої школи збагачується новими технологіями, зорієнтованими на формування професійних умінь і навичок студентів.

Сучасні технології здебільшого пов’язані з упровадженням електронного навчання (E-learning), яке зумовлене вимогами часу і стало актуальною потребою у практиці освітніх закладів. У цьому контексті особливої уваги заслуговують мобільні технології, які належить до компетентнісно орієнтованих технологій. Беззаперечним є факт, що багатофункціональні можливості мобільних пристроїв забезпечують сучасній людині швидке й успішне вирішення нагальних повсякденних потреб. Тому їхнє активне використання не обминуло й освіту та закріпилося у спеціальному терміні «мобільне навчання» (mobile learning, M-Learning).

Однією із форм мобільного навчання є BYOD-технологія (Bring Your Own Device – «принеси свій власний пристрій»), що передбачає використання власних мобільних пристроїв

як технічні засоби навчання. Ця технологія дає можливість інтегрувати дидактичні можливості мобільних пристроїв з іншими технологіями та формами роботи для одержання максимального ефекту у процесі підготовки майбутніх фахівців.

Проблема застосування мобільного навчання в системі освіти відображена в роботах українських та зарубіжних дослідників. Різні її аспекти вивчали К. Бугайчук, І. Золотарьова, О. Мардаренко, С. Семеріков, А. Труш та ін. Особливості BYOD-технології описали в своїх роботах Е. Бажміна, Ю. Блудова, Р. Браян, М. Зільберман, Р. Мілман, І. Онищенко, Д. Ревено та ін. У наукових розвідках учених йдеться про місце мобільного навчання серед інших інноваційних технологій, охарактеризовано його переваги та недоліки, запропоновано шляхи вирішення проблем, які при цьому можуть виникати, описано моделі мобільного навчання та його використання в освітньому процесі Нової української школи. Хоч BYOD-технологія активно обговорюється в педагогічному дискурсі, однак можна констатувати про недостатню кількість наукових досліджень, у яких розглядається її використання у процесі формування мовних компетентностей майбутніх педагогів, за винятком іншомовної.

Мета статті – обґрунтувати доцільність та ефективність використання BYOD-технології у процесі удосконалення лексикографічної компетентності майбутніх учителів початкової школи.

Швидкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій відкриває широкі можливості їхнього впровадження в освітню галузь. Важливого значення у цьому процесі набуває використання різноманітних мобільних засобів. Вони створюють умови для персоналізації навчання, підвищують його мотивацію, сприяють ефективному використанню часу на заняттях.

Використання мобільних засобів з дидактичною метою й становить сутність мобільного навчання. С. Семеріков розглядає мобільне навчання як різновид електронного навчання, «при якому на основі мобільних електронних пристроїв створюється мобільне освітнє середовище, де студенти можуть використовувати їх у якості засобу доступу до матеріалів, що містяться в інтернеті, будь-де та будь-коли» [7, с. 92].

Як засоби мобільного навчання учасники освітнього процесу з успіхом можуть використовувати власні смартфони, планшети, ноутбуки тощо, що і є особливістю BYOD-технології. У науково-педагогічній літературі вона ще іменується BYOD-концепцією, BYOD-підходом, BYOD-моделлю. Власні мобільні засоби часто є джерелом інформації, яка завжди під рукою. Хоч, як зауважує Ю. Блудова, ця технологія впроваджується дуже фрагментарно, поодинокі та безсистемно, однак здобувачі освіти прихильно ставляться до такої форми навчання [1, с. 95]. Вважаємо, що використання BYOD-технології є доречним у процесі лінгвістичної підготовки майбутніх учителів початкової школи, зокрема при удосконаленні їхньої лексикографічної компетентності.

Формування мовної особистості майбутніх педагогів, рівень їхньої професійної мовної культури неможливо уявити без належно сформованої лексикографічної компетентності. Проблема формування лексикографічної компетентності стала предметом наукового зацікавлення і висвітлена у працях Є. Гороть, В. Дубічинського, Є. Карпіловської, Л. Коткової, Л. Малімон, Н. Надолинської, С. Помирчі, І. Пучкова, О. Семенов, В. Широкова та ін.

У роботах дослідників знаходимо таке тлумачення лексикографічної компетентності:

– «інтегральна особистісна якісна характеристика, що поєднує ціннісні установки, знання, уміння, навички, здібності, які забезпечують успішну лексикографічну роботу з урахуванням етичних норм» [6, с. 37];

– «високий ступінь професійної філологічної підготовки, засвідчує інтерес і повагу користувача до рідної мови, до її історії, визначає рівень розвитку лінгвістичного чуття, уміння користуватися лексикографічними виданнями різних типів і вилучати з них необхідну інформацію з метою виконання пізнавальних та комунікативних завдань» [2, с. 90];

– «своєрідне трикомпонентне утворення, яке охоплює знання (теоретичний аспект), уміння (практичний аспект) та навички (свідома діяльність)» [9, с. 323];

– «цілісне трикомпонентне утворення (когнітивно-мотиваційний, компенсаторний, технологічний компоненти), що охоплює лексикографічні знання, вміння і навички» [4, с. 43].

Опираючись на зазначені вище твердження, вважаємо, що лексикографічна компетентність за своєю суттю та структурою є органічною єдністю лексикографічних знань,

умінь і навичок, що забезпечує репродуктивну та творчу інформаційно-пошукову діяльність у роботі зі словниково-довідковою літературою.

Лексикографічні знання можна розглядати як складову інформаційної культури. Це насамперед знання термінологічного мінімуму із розділу «Лексикографія», зокрема типів словників і їхнього призначення, принципів побудови словникової статті, основних праць із лексикографії і їхніх авторів тощо.

Під лексикографічними вміннями розуміємо вміння застосовувати лексикографічні знання з метою задоволення професійних потреб, зокрема: користуватися словниками різних типів; знаходити й вилучати необхідну інформацію, аналізувати й порівнювати її; використовувати нормативні варіанти з метою увиразнення мовлення; збагачувати лексикографічний портрет слова граматичною та стилістичною інформацією, яка міститься у примітках, скороченнях і ін.

Лексикографічні навички передбачають роботу зі збирання лексикографічного матеріалу, його обробки й укладання словників, довідників тощо.

Слушною вважаємо думку Є. Гороть та Л. Малімон, які компонентом лексикографічної компетентності сучасного користувача зараховують інформаційно-комп'ютерну складову і пояснюють це розвитком корпусної (електронної) лексикографії [2, с. 92]. Відтак можна стверджувати, що лексикографічна практика у ХХІ ст. сягнула вищого рівня. Справді, на сучасному етапі розвитку лінгводидактики використання й популяризація електронних словників у процесі фахової підготовки майбутніх педагогів має велику освітню цінність. Варто відзначити, що електронна довідкова продукція вийшла за межі дидактики, оскільки широкий загал мовців часто використовує свої смартфони для пошуку найрізноманітнішої інформації у сервісі Google та онлайнній енциклопедії Wikipedia.

Є. Купріянов подає таке визначення е-словника: «Електронний словник – це спеціальна лексикографічна праця, яка характеризується нелінійною текстовою структурою (обсяг якої залежить від запитів користувача), внутрішнім і зовнішнім пошуком, гармонійним поєднанням різних типів інформації (фонетичної, семантичної, енциклопедичної тощо) в одному записі, вербальними та невербальними засобами представлення інформації та можливістю зв'язку з іншими інформаційними ресурсами» [10, с. 30].

Електронні словники мають ряд переваг над їхніми паперовими аналогами:

– великий обсяг інформації за рахунок вбудованих гіперпосилань, що дозволяє поєднувати відомості зі словників різних типів;

– новий формат поєднання текстової інформації з мультимедійними засобами, зокрема використання аудіо- та відеоматеріалів, фотографій, анімації, різноманітних графічних засобів тощо;

– ефективна система пошуку (повнотекстовий пошук, одночасний пошук у кількох словниках, можливість уникнути непродуктивних пошуків, висока швидкість пошуку);

– можливість постійного оновлення актуальної інформації і вилучення застарілої, не очікуючи чергового перевидання словника;

– універсальність, коли можна одержати інформацію одночасно кількома мовами;

– завжди доступні, економлять час і матеріальні ресурси [5, с. 106; 8, с. 70].

Використання електронного словника з навчальною метою «виходить за межі навчально-методичного комплексу, він стає сполучною ланкою не тільки між дидактикою, методикою, мовознавством, інформатикою, а й між навчанням, інтелектуальним розвитком та ерудицією особистості» [3, с. 3]. Користуватися е-словником у власному пристрої можна на заняттях і в позааудиторний час, при опрацюванні дисциплін лінгвістичного циклу чи інших дисциплін фахового спрямування, з дидактичною метою чи світоглядно-пізнавальною.

Найчастіше до використання електронних словників доводиться звертатися у процесі лінгвістичної підготовки майбутніх фахівців для виконання професійно орієнтованих завдань. Так, студенти спеціальності 013 «Початкова освіта» упродовж навчання студіюють ряд лінгвістичних дисциплін, які передбачають як самостійну роботу зі словниками, так і під керівництвом викладача. Корисними для них з метою одержання найрізноманітнішої лексикографічної інформації можуть бути такі портали та сайти:

– лінгвістичний портал <http://www.mova.info/> (серед інших словників, поданих на цьому порталі, для удосконалення лінгвістичних знань студентів можна використовувати

«Грамотичний словник української мови (словозміна), «Словник іншомовних слів», «Тезаурус з лінгвістичної термінології»);

– український лінгвістичний портал <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/> (система «Словники України» тут представлена модулями «Словозміна», «Синонімія», «Антонімія» та «Фразеологія»);

– портал української мови та культури «Словник-ua» <https://slovnuk.ua/> (містить тлумачний та орфографічний словники української мови, а також сервіси «Звертання» (у базі понад 2 600 імен та по батькові), «Транслітерація» та «Наголоси» (розставляє наголоси в текстах до 8 тисяч символів);

– електронна бібліотека «Україніка» <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?C21COM=F&I21DBN=SUBJECT&P21DBN=UKRLIB> (у тематичному рубрикаторі «Довідкові видання» корисною для студентів буде рубрика «Словники», яка нараховує 342 найменування найрізноманітніших словників);

– словниковий сайт <http://slovopectia.org.ua/> (тут можна скористатися такими словниками: великий тлумачний словник (ВТС) сучасної української мови, орфографічний, фразеологічний словники, словник синонімів, словник іншомовних слів, «Неправильно-правильно», «Літературне слововживання», «Як ми говоримо», словник-антисуржик та ін.);

– сайт СЛОВНИК.УКРЛІТ.ORG (динамічний) <http://ukrlit.org/slovnuk> (містить публічний електронний тлумачний словник української мови, побудований за принципом перехресної бази слів і словосполучень, поданих у словникових статтях декількох словників (Словник української мови: в 11 тт. / за ред. І. К. Білодіда; Словарь української мови: в 4-х тт. / за ред. Б. Грінченка; Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури: Словник-довідник). Сукупна база слів дозволяє у разі потреби бачити тлумачення потрібного слова зразу в усіх словниках або ж у кожному зокрема).

Зазначені портали та сайти подані в переліку інформаційних ресурсів рекомендованої літератури для самостійної та індивідуальної роботи студентів з курсу «Сучасна українська мова з практикумом». Однак під час аудиторних занять у процесі виконання практичних та лабораторних робіт часто виникає потреба щось з'ясувати, уточнити, перевірити з використанням того чи іншого словника. Так, при опрацюванні розділу «Фонетика» найбільше помилок студенти допускають у наголошуванні слів та їхній вимові, тому для перевірки сумнівних випадків у пригоді стає орфоепічний словник та словник наголосів. При вивченні розділу «Лексикологія» не обійтись без тлумачного словника, словника іншомовних слів, словників омонімів, антонімів, паронімів, синонімів та ін. При студіюванні граматики виникає потреба перевірити правильність словозміни граматичних форм слова, у постійному полі зору перебувають питання культури мовлення тощо. У такому разі найкращим варіантом буде скористатися власним смартфоном (за відсутності у когось із студентів можна запропонувати роботу в парах) та QR-кодом відповідного джерела, заздалегідь підготовленим викладачем і роздрукованим на окремому аркуші для кожного студента.

Використання BYOD-технології у процесі вивчення курсу «Сучасна українська мова з практикумом» оптимізує освітній процес, уможлиблює миттєвий доступ до потрібного навчального контенту інтернету, що суттєво сприяє економії часу на заняттях, формує інформаційну культуру студентів. Уміння здійснювати самостійний пошук потрібної інформації в різних лексикографічних джерелах сприяє удосконаленню їхніх фахових умінь і навичок і має чітку професійну спрямованість.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо у вивченні можливостей використання BYOD-технології у процесі формування інших складових лінгвістичної компетентності майбутніх педагогів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Блудова Ю. О. Використання технології BYOD в освітньому процесі Нової української школи. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. праць. Запоріжжя: КПУ, 2020. Вип. 71. Т. 1. С. 92–95.
2. Гороть Є., Малімон Л. Лінгводидактична сутність і структура поняття «лексикографічна компетентність». Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки. Мовознавство. 2017. № 3 (352). С. 89–94.

3. Костікова І. І. Упровадження електронних словників у процесі навчання англійської мови. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2018. № 2 (76). С. 3–13.
4. Надолинська А. С. Формування лексикографічної компетенції у студентів філологічних спеціальностей: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 «Теорія і методика навчання (українська мова)». Одеса, 2012. 236 с.
5. Помирча С. В., Пучков І. Р. Електронні словники з української мови як засіб формування лексикографічної компетентності майбутніх учителів початкової школи. Інформаційні технології і засоби навчання. 2017. Т. 59. Вип. 3. С. 103–113.
6. Семенов О., Косенко А. Українська лексикографія у школі: діалог особистостей: навч.-метод. посібник. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. 145 с.
7. Семеріков С. О. Фундаменталізація навчання інформатичних дисциплін у вищій школі: монографія. Кривий Ріг: Мінерал; Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. 340 с.
8. Шевченко Т. Є., Етенко Н. Ю. Сучасні форми словникової продукції: український онлайн-сегмент. Королівські читання 2015 «Бібліотеки, архіви, музеї: інноваційні моделі розвитку»: Матеріали XVIII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 8 жовтня 2015 р.: у 2-х частинах. Ч. 2. Харків, 2016. С. 68–70.
9. Шевчук А. В. Лексикографічна компетенція як невід'ємний складник професійної компетентності. Сучасні проблеми германського та романського мовознавства: Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (16–18 березня 2020 р., м. Рівне). Рівне, 2020. С. 323–325.
10. Kuprijanov E. V. Electronic dictionary classification as problem of modern computer lexicography. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія». 2014. № 1127. Вип. 71. С. 29–33.

REFERENCES

1. Bludova Yu.O. Vykorystannia tekhnolohii BYOD v osvithomu protsesi Novoi ukrainskoi shkoly [Application of BYOD Technique in Educational Process of the New Ukrainian School]. Pedagogika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh: zb. nauk. prats. Zaporizhzhia: KPU, 2020. Vol. 71. T. 1. S. 92–95.
2. Horot Ye., Malimon L. Lihvodydaktychna sutnist i struktura poniattia «leksykohrafichna kompetentsiia» [Linguodidactic Essence and Structure of the Notion “Lexicographical Competency”]. Naukovyi visnyk Skhidnoevropeiskoho natsionalnogo universytetu imeni Lesi Ukrainky. Serii: Filolohichni nauky. Movoznavstvo, 2017. Vol. 3 (352). S. 89–94.
3. Kostikova I. I. Uprovadzhenia elektronnykh slovnykiv u protsesi navchannia anhliiskoi movy [Implementation of Electronic Dictionaries in the Process of English Language Teaching]. Pedagogichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii, 2018. Vol. 2 (76). S. 3–13.
4. Nadołynska A. S. Formuvannia leksykohrafichnoi kompetentsii u studentiv filolohichnykh spetsialnostei [Formation of Lexicographical Competence of Students of Philological Specialties]: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.02 «Teoriia i metodyka navchannia (ukrainska mova)». Odessa, 2012. 236 s.
5. Pomyrcha S. V., Puchkov I. R. Elektronni slovnyky z ukrainskoi movy yak zasib formuvannia leksykohrafichnoi kompetentnosti maibutnykh uchyteliv pochatkovoї shkoly [Ukrainian Language Electronic Dictionaries as Means of Lexicographical Competence Formation of Future Primary School Teachers]. Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia, 2017. T. 59. Vol. 3. S. 103–113.
6. Semenov O., Kosenko A. Ukrainska leksykohrafia u shkoli: dialoh osobystostei: navch.-metod. posibnyk [Ukrainian Lexicography in School: Dialogue between Personalities: Methods Handbook]. Sumy: Vyd-vo SumDPU imeni A. S. Makarenka, 2015. 145 s.
7. Semerikov S. O. Fundamentalizatsiia navchannia informatychnykh dystsyplin u vyshchii shkoli: monohrafia [Fundamentalization of Informational Disciplines Teaching in High School: monograph]. Kryvyi Rih: Mineral; Kyiv: NPU im. M. P. Dragomanova, 2009. 340 s.
8. Shevchenko T. Ye., Etenko N. Yu. Suchasni formy slovnykovoї produktsii: ukrainskyi onlainovy sehment [Modern Forms of Dictionaries: Ukrainian Online Segment]. Korolenkivski chytannia 2015 “Biblioteky, arkhivy, muzei: innovatsiini modeli rozvytku”: Materialy XVIII Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii, m. Kharkiv, 8 zhovtnia 2015 r.: u 2-kh chastynakh. Ch. 2. Kharkiv, 2016. S. 68–70.
9. Shevchuk A. V. Leksykohrafichna kompetentsiia yak nevidiemnyi skladnyk profesiinoї kompetentnosti [Lexicographical Competence as Integral Part of Professional Competence]. Suchasni problemy hermanskoho ta romanskoho movoznavstva: Materialy V Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii (16–18 bereznia 2020 r., m. Rivne). Rivne, 2020. S. 323–325.
10. Kuprijanov E. V. Electronic dictionary classification as problem of modern computer lexicography. Visnyk Kharkivskoho natsionalnogo universytetu imeni V. N. Karazina. Seria «Filolohiia», 2014. Vol. 1127(71). S. 29–33.